

ARHIVA +

Prostor je osnova života, a ne bankomat za rasipne nasljednike

Silvana Perica

pon, 14/08/2023 - 11:04

Primjer devastacije prostora

Foto: Goran Šimac/Tris

Forum.tm donosi serijal tekstova o koracima koji su nužni za transformaciju Hrvatske u razvijeniju i bolje uređenu zemlju. Što je tu važno? Koje investicije bi tome najbolje poslužile? Kako zaustaviti pretvaranje zemlje u zemlju praznih prostora? Zašto ne možemo bolje živjeti uz sva bogatstva koja zapravo imamo? U potrazi za

odgovorima razgovaramo s najboljima u različitim područjima, s građanima, pa i s političarima. U prvom od njih razgovarali smo s arhitektom Brankom Silađinom.

Jedno od hitnih hrvatskih pitanja svakako je apartmanizacija jadranske obale, bezglava i beskrajna gradnja koja je tolika da može podsjetiti na ono što je 2016. učinjeno u Černobilu: nuklearni reaktor zaliven je s 36 tisuća tona betona kako bismo sto godina bili sigurni od radijacije. Kao da je riječ o nuklearki, i mi svoju obalu svakog dana zalijevamo betonom i dobivamo također - mrtav prostor.

- Osnova problema zle sudbe hrvatskih prostora nije apartmanizacija, pa ni turizam, na koje se prebacuje krivnja za devastaciju, nego u pretvaranju prostora u materijalnu vrijednost, u robu, u spremu suvišnog novca, kako bi se izbjegla inflacija. Prostor se pretvara u *banking* - kaže Branko Silađin, znameniti hrvatski arhitekt i urbanist, jedan od autora centralnog hrvatskog trga, Trga bana Jelačića.

- Prostor se više ne koristi ni za život ni za turizam. Nastaje jedan kancerogeni proces stvaranja mrtvog tkiva, svojevrsni tumor. Prostor se povremeno koristi za život ili za prihod, no većinom samo kao pohrana kapitala zbog čega sve više škura ostaje zatvoreno - kaže.

Ima li lijeka toj gradnji? Silađin kaže kako je jedina mogućnost promjene u - promjeni svijesti.

- Preorijentali smo cilj života na „imati“, zanemarujući kvalitetu. Tako i turizam smatramo nečim što nam služi da živimo bez rada. Uspješnost se ne može i ne smije mjeriti time koliko imaš više od susjeda ili koliko imaš stvari koje u stvari ne trebaš. Tako smo i nenadani povrat imovine, djedovine koja je uvijek služila kao osnova za život, brzo preprogramirali u potrošnu vrijednost koja omogućuje život bez rada. Tu mukom stečenu djedovinu rasprodajemo, jer smo zaključili da možemo živjeti od toga. Nama je cilj život bez rada. Demokratski smo odabrali društvo koje proklamira načelo da uspješni pojedinci stvaraju uspješno društvo, a istina je upravo suprotna. Samo u uspješnom društvu pojedinac može ostvariti istinski cilj, primjerenu kvalitetu i kontinuitet života na ovoj jedinoj nam planeti. Doprinos interesu zajednice jedini je istinski doprinos vlastitom boljitku i garancija kontinuiteta kvalitetnog života naše djece - upozorava naš sugovornik.

Branko Silađin (N1)

Silađin je uvjeren i da postoji izravna veza između pretvaranja prostora u robu i odlaska mladih iz Hrvatske.

- Pojednostavljeni primjer: donedavno bezvrijedan krš postao je materijalno bogatstvo. Ali ne radi se pritom o potencijalu kontinuiteta života, već samo momentalnoj materijalnoj vrijednosti koju treba monetizirati prodajom ili rentanjem. Uzima se radna

snaga, donedavno iz BiH ili sa sjevera Hrvatske, a sad iz Nepala, i od toga se živi, školuje djecu, u inozemstvu ako može, a time ih se orijentira na život u svijetu. Gotovo da ih se prisiljava na to. Ne osiguravaju se uvjeti života na ovim prostorima - opisuje urbanist, dodajući kao drugi primjer istog procesa situaciju na sjeveru Hrvatske: plodna zemlja postala je bezvrijedna, ljudi odlaze u svijet, a zemljište se prodaje. Ali ne proizvođačima, poljoprivrednicima, nego onima koji ulažu imaju višak novca i ulažu u prostor, jer je novac, kaže, postao virtualna vrijednost, a prostor osnovna materijalna vrijednost.

- Stvorili smo društvo u kojem je normalno da krš koji ništa ne donosi vrijedi 50 puta više nego plodna zemlja – ističe i iznosi zanimljivo osebujno razmišljanje kako vlasništvo nad prostorom ne bi smjelo ni postojati, nego bi se trebalo samo govoriti o njegovim korisnicima!

- Svaki pravi vjernik zna da je dragi Bog stvorio zemlju i prostor za život ljudi, sigurno nije stvorio katastar ni grabež kao ni uništavanje prostora da bi pojedinci imali više. Prostor je osnovica svih problema i svih zala koja na Zemlji postoje, uvijek je to borba za prostor. Ali, gotovo da je danas nezamisliv svijet u kojem bi to bilo rješivo - kaže Silađin.

Može li to politika riješiti? Teško, uvjeren je naš sugovornik, jer stranke su danas u biti predstavništva profita pojedinih interesnih grupa, čak već i sasvim otvoreno. Sve te parole i pozivanja na nacionalizam, domoljublje, svjetonazor samo su kulisa - upozorava Silađin, ističući kako je riječ o globalnom procesu.

- Živimo život koji nam omogućuje prostor i to vrijedi kao osnova cjelokupne egzistencije života na planeti tako da nam ne preostaje ništa drugo nego da shvatimo da mi služimo i trebamo služiti prostoru, a ne on nama. Prostor je izvorište svih vjerovanja - kaže Silađin, te dodaje kako bismo mogli stvoriti realne uvjete primjerenog života na „ovoj ubavoj planeti“, umjesto ovog puta koji vodi u ništa.

- Svakako je nužno obuzdati suludi proces merkantilizacije, moglo bi se intervenirati porezima. Turizam mora postati cjelogodišnja djelatnost domicilnog stanovništva - razmišlja naš sugovornik, pa dodaje:

- Nikako nije dobro govoriti o uspješnosti turizma tako da se broje što veći kapaciteti, što veći broj noćenja, promet, investicije. Svaki prostor ima granice mogućeg korištenja. Rauberski stav prema turizmu očituje se i u nestanku kontinuiteta života u turističkim mjestima, domicilno stanovništvo nestaje, za rad se koristi sezonska radna snaga. U restoranima na Jadranu nema više ni konobara koji govori hrvatski. Mi zapravo radimo prostor za tu fleksibilnu radnu snagu koje će šetati po planeti s mjesta na mjesto - kaže.

Na pitanje kako komentira novi Zakon o turizmu, kojim se daje više vlasti lokalnim vlastima i turističkim zajednicama, kaže kako su zakoni uvijek samo okviri, ali u nas su to zapravo okviri bez okvira, jer ne postoji okvir koji se ne može zaobići korištenjem drugih mogućih čitanja ili drugih zakona koji su konceptualno neusaglašeni i u principu kontradiktorni.

- Davanje više ovlasti lokalnim "šerifima" samo je voda na mlin svim zastranjenjima odnosa prema prostoru o kojima tu govorimo. Krug se zatvara - kaže.

Silađin je jedan od 20 članova Akademije arhitektonske umjetnosti i znanosti (AAUZ) koji su formulirali Deklaraciju o hrvatskom prostoru, predali je Hrvatskom saboru i predstavili javnosti 23. ožujka ove godine.

- Deklaracijom se na temelju neodrživog stanja i odnosa prema prostoru predlaže da hrvatski prostor uđe u temeljne odredbe Ustava Republike Hrvatske i da se tako stvori primjerena osnova za nužnu korekciju odnosa društva prema prostoru. Teze u Deklaraciji su neoborive, ali reakcija je potpuno izostala. Šutnja je jedini odgovor na nepoželjne i neoborive činjenice - završava Silađin. Hoće li se šutnja nastaviti unedogled?

Ovaj tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije'

najnovije

čet, 30/11/2023 - 09:52

Kakve je promjene hrvatskog sustava osmislio Ivo Josipović

sri, 29/11/2023 - 08:12

Trebat će između pet i deset godina da bi željeznica došla u zadovoljavajuće stanje

pon, 27/11/2023 - 09:30

"Tito nije dopuštao da ga savjest zakoči i sputa"

pet, 24/11/2023 - 11:58

Ako selo dobije nogostup, kanalizaciju, brzi internet i dobar prijevoz, hoće li mladi poželjeti odseliti iz grada?

sri, 22/11/2023 - 11:12

KAL Band prvi put u Hrvatskoj

pon, 20/11/2023 - 09:06

Ljubo Jurčić: Hrvatske vlasti uopće nemaju ekonomsku politiku

pet, 17/11/2023 - 10:50

Novi prosvjed za slobodnu Palestinu

pet, 17/11/2023 - 09:44

Trebamo li zamišljati klimatsku apokalipsu?

čet, 16/11/2023 - 09:03

Obrazovanje na toboganu

uto, 14/11/2023 - 09:31

Posuđuju klupe i sadnice, ali najbolje u Hrvatskoj povlače europski novac – u prvih 6 mjeseci ove godine, već je "kapnulo" 90 milijuna eura

[Impressum](#)

Forum.tm | Nakladnik: neprofitna udruga Dom kulture Zagreb | Adresa:
Nova cesta 115,
10000 Zagreb | email: domkulturezagreb@gmail.com | Uredništvo: Dom
kulture Zagreb

TKO? Neprofitna udruga Dom kulture **ŠTO?** Forum.tm, prostor za slobodne ljude i one koji to žele postati **KADA?** Jučer, danas, sutra **GDJE?** www.forum.tm **ZAŠTO?** Da bi stvari bile jasnije